

INDEX PX 1557,17

+0,32 % ▲

EUR (Kč/EUR) 25,28

0,0 % –

USD (Kč/USD) 23,74

-0,05 % ▼

ZLATO (USD/tr. unce) 2334

-1,88 % ▼

ROPA (USD/barel) 86,95

+0,03 % ▲

Deficit stoupl na 3,7 procenta HDP

PRAHA Deficit veřejných financí loni stoupl na 3,7 procenta hrubého domácího produktu (HDP) z 3,2 procenta o rok dřív. Uvedl to včera na webu Český statistický úřad (ČSÚ), který tak po ověření Eurostatem upravil své údaje z počátku dubna, podle nichž byl loni deficit veřejných financí 3,3 procenta HDP.

Německo: průmysl poklesne, vývoz bude stagnovat

BERLÍN Německá průmyslová výroba letos patrně poklesne a vývoz bude stagnovat. S odvoláním na Svaz německého průmyslu (BDI) o tom včera informovala agentura Reuters. Průmyslové sdružení předpovídá pro letošní rok pokles výroby o 1,5 procenta, zatímco vývoz by měl podle ní zůstat zhruba na stejné úrovni. Loni meziročně klesl o 1,5 procenta.

Mráz způsobil vinařům škody za stovky milionů

BRNO Škody způsobené mrazem na letošní úrodě vinařů v Česku půjdou do stovek milionů korun, v Česku pomrzlo 40 procent vinohradů, řekl včera prezident Svazu vinařů Martin Chlad. Vinohrady v Česku ničil noční mráz o víkendu, část úrody poškodil už v noci na pátek. Vinaři na jihu Moravy proto od minulého týdne pozorně sledují několik předpovědních modelů i vlastní meteorologické doplnil Chlad. Chladné počasí s rizikem nočních mrazů má podle předpovědi meteorologů vydržet do noci na pátek.

Menší balení za stejnou cenu? Francouzi to zjistí

PAŘÍŽ Francouzské supermarketů budou muset od 1. července označovat zboží, kde se zmenšil obsah balení, ale cena zůstala stejná nebo stoupla. Nařídila jim to vláda ve snaze bojovat proti fenoménu takzvané shrinkflace. Ten se rozšířil zejména v posledních dvou letech v reakci na inflaci, která za toto období v potravinářském sektoru přesáhla 20 procent. Informoval o tom web hospodářského deníku Les Echos.

Zdroj: ČTK

Sleva na dani. Zadržlý slib

Dokončení ze strany 1

A že už koalici na případnou novelu zákona příliš času nezbyvá, legislativní proces bývá zdoluhavý a přitom se vládní strany teprve na některé z příštích koaličních rad budou dohadovat, zda valorizaci vůbec chtějí? „Kde je vůle, je i cesta. Dalo by se to řešit ve zrychleném projednání,“ dodává šéf poslaneckého klubu Pirátů Jakub Michálek.

Termín koaličního jednání na toto téma však zatím není ani stanovený. A koaliční STAN už tak optimistický není. „My jsme původně chtěli, aby se mírně navýšila daň z příjmu fyzických osob, ale zároveň aby se to kompenzovalo pro nízkopříjmové tím, že by se navýšila sleva na poplatníka. Pokud bude vůle ze strany ostatních koaličních stran, tak se k debatě klidně vrátíme. Ale v podstatě se ztotožňuji s ministrem Stanjurou, myslím, že prostor pro velké změny není,“ řekl LN předseda rozpočtového výboru sněmovny a poslanec za STAN Josef Bernard.

Striktně odmítnout v programovém prohlášení slíbenou valorizaci slevy na poplatníka si netroufou ani v ODS, partaji ministra Stanjura. Na druhé straně se však i ODS prezentuje rozpočtovou odpovědností a nutností pokud mož-

no co nejrychleji snižovat mnohamiliardový schodek předluženého státního rozpočtu.

Ekonomický expert ODS Jan Skopeček připomíná, že sleva na poplatníka byla po mnoha (konkrétně devíti) letech naposledy navýšena spolu se zrušením superhrubé mzdy v roce 2021, nicméně inflace, která slevu na poplatníka reálně snižuje, byla od té doby skutečně vysoká. „Nebánil bych se tedy valorizaci, ale jen v případě nalezení úspor na výdajové straně rozpočtu. Každopádně jednou za pár let by k té valorizaci podle inflace mělo dojít, jinak rostou reálné daňové zatížení poplatníka,“ uvedl Skopeček.

Místo slevy bonus?

Že je aktuální se slevou na poplatníka co nejdříve něco udělat, dokládá analýza a návrh řešení výzkumné neziskové organizace PAQ Research. Ta upozornila, že sleva na poplatníka dnes znevýhodňuje nejchudší – lidé s nejnižšími příjmy často nemohou daňovou slevu využít v plné výši (aktuálně 2570 korun měsíčně, 30840 korun za rok).

PAQ Research to uvádí na příkladu samoživitelky, která pracuje na poloviční úvazek a má měsíční hrubou mzdu 15 tisíc korun. Ročně si vydělá 180 tisíc a na

Sleva na poplatníka daně z příjmu fyzických osob

Platí od	Platí do	Hodnota
1. 1. 2022	-	30 840 Kč/rok
1. 1. 2021	31. 12. 2021	27 840 Kč/rok
1. 1. 2012	31. 12. 2020	24 840 Kč/rok
1. 1. 2011	31. 12. 2011	23 640 Kč/rok
1. 1. 2008	31. 12. 2010	24 840 Kč/rok
1. 1. 2006	31. 12. 2007	7 200 Kč/rok

Zdroj: KURZY.CZ

dani z příjmu fyzických osob má zaplatit 27 tisíc. Při roční slevě na poplatníka 30 840 korun tedy sice nezaplatí na dani nic, ale přichází o rozdíl 3840 korun, které nemůže vyčerpat. Stát totiž zbývající částku z celé slevy na poplatníka neproplácí.

Řešením by podle PAQ Research bylo převedení slevy na poplatníka do daňového bonusu za podobných podmínek, jako je to dnes možné (uhrazením „přeplatku“) u slevy na děti. Jednoduše řečeno – proplácela by se část slevy na poplatníka, kterou zaměstnanec kvůli malému příjmu a malému daňovému základu nevyčerpá. Změna by se vztahovala na

všechny poplatníky, ale nejchudší pětina domácností by přinesla nejvíc, v průměru o 1426 korun ročně více než dnes.

Stát by přišel o menší částku než v případě samotné valorizace slevy. „Náprava by snížila zdanění nízkopříjmových zaměstnanců o zhruba 1,6 miliardy korun a pomohla zejména domácnostem, které nejvíce zasáhla vlna zdražování,“ vyčíslila ve své analýze společnost PAQ Research.

Problém mzdové účetní

Není jasné, zda by se vláda vůbec tímto návrhem zabývala, nejasná je ale také otázka, zda se vůbec kabinet v tomto volebním období

shodne na nějakém navýšení slevy a případně jakém. Nikdo také dosud neřekl, zda by se jednalo o další jednorázové navýšení – jako dosud pokaždé zvlášť projednávané novelou zákona –, nebo jakýsi automat do budoucna, nastavený na nějaký parametr, například vývoj inflace.

Z pohledu daňových expertů a poradců je to ale jedno. „V případě obyčejné valorizace je to ryzí politické rozhodnutí, které nemá žádné odborné konsekvence. A pouze při jakýchkoliv změnách v této poloze bych kládł důraz na to, aby se nestalo to, co v minulosti, tedy aby to číslo, ať už bude jakékoliv, nebylo beze zbytku dělitelné dvanáctí,“ reaguje například daňový poradce společnosti N-Consult a člen prezidia Komory daňových poradců Jiří Nesrovnal.

Není podle něj podstatné, zda navýšená částka bude pevně stanovené číslo, nebo navázané na nějaký parametr, musí být ale dělitelné dvanáctí. „Tato sleva se totiž uplatňuje při měsíčním zúčtování mezd, a pokud by to nebylo dělitelné dvanáctí, jak se už jednou ve schválené verzi stalo, tak vzniká rébus, který je sice o haléřích, ale není v praxi v podstatě pro mzdové účetní řešitelný,“ dodává Nesrovnal.

PROTEST

Kuriřům se nelíbí nižší odměny

PRAHA Nespokojení kurýři ze společností Bolt, Wolt a foodora včera dopoledne protestovali na Václavském náměstí v Praze proti snížení odměňování po zavedení systému takzvaných dynamických odměn, který je podle nich netransparentní a kráčí jim výděly. Protestu se zúčastnilo přibližně 15 nespokojených kurýřů, podepisovali na něm petici. V ní požadují zvýšení odměn, stanovení minimální hodnoty zakázky a transparentní a včasnou informovanost o organizačních změnách a změnách v odměňování. čtk

FOTO ČTK

Velkolepý návrat zapomenutého ekonoma

Argentinský prezident Javier Milei, lídr Salvadoru Nayib Bukele i brazilský zápasník Renato Moicano – ti všichni si oblíbili ekonomu rakouské školy Ludwiga von Misesa.

JAN MACHÁČEK

spolupracovník LN

ANALÝZA

Ekonom rakouské školy Ludwig von Mises zažívá hvězdnou chvíli, zvláště v Latinské Americe. Argentinský prezident Javier Milei obdivuje Misesa (a další libertariánské ekonomy) a osvojil si některé jeho bonmoty, například větu, že „střední cesta vede k socialismu“. Milei ale nezná jen chytlavé citáty, argentinský prezident je ekonom a zná Misesovu práci dobře. Pozornost

nyní vzbudil brazilský zápasník a šampion ligy UFC Renato Moicano (pro ty, kterým je tento druh sportu cizí, dodejme, že se jedná o globální supercelebritu) pronesl po jednom zápase řeč, v níž se odvolává na Misesa, hájí svobodu projevu a soukromé vlastnictví.

Moicano poradil divákům, ať si poslechnou to, čemu on říká „šest lekcí rakouské ekonomické školy“. To všechno najdete na webové stránce Misesova institutu ve Spojených státech včetně nově pronesené přednášky o ekonomickém cyklu salvadorského prezidenta Naiba Bukeleho.

Pro Misesa jde o docela velkolepý návrat. Zemřel v roce 1973 bez toho, že by byl akceptován mainstreamem či akademickou obcí. V roce 1940 emigroval do USA a v roce 1969 odešel do důchodu. Do té doby působil jako hostující profesor, stálou profesuru neměl. Nyní jeho tři knihy najdeme mezi desítkami nejprodávanějšími ekonomickými publikacemi na Amazonu.

Návrat Misesa probíhá jak v mainstreamu, tak uvnitř libertariánských kruhů a mezi ekonomy, kteří vyznávají svobodný trh. Souvisí to i s tím, že prosperita se v mnoha zemích Latinské Ameriky ztrácí a tamější ekonomiky uvádají. Argentina je nechalně proslulá svými mizernými ekonomickými výkony a chaotickým řízením hospodářské politiky už od časů peronistů. V posledních letech ale začal být rozklad více zjevný a samozřejmý.

Jak ve sloupku pro Bloomberg napsal profesor ekonomie Tyler Cowen, když naposledy navštívil Buenos Aires, bylo podle něj město špinavější, chudší a lidé byli celkově huře naladěni než před 20 lety. Argentina dlouho zápasila s hyperinflací. Ať již souhlasíte s Misesovými recepty či ne, nikoho by nemělo překvapit, že voliči dali zelenou radikálním návrhům a receptům včetně jeho myšlenek.

Ale i mezi intelektuálními zastánci svobodného trhu se nálada otočila ve prospěch vlivu Misesa.

Pro srovnání myšlenky Friedricha A. Hayeka byly v kruzích klasických liberálů na vrcholu na počátku 90. let. Podle Cowena kvůli tomu, že Hayek dostal Nobelovu cenu, ale za nás dodejme, že tu bylo téma transformace ekonomie bývalého sovětského bloku.

Hayekův styl je však mnohem jemnější, Mises je více nekompromisní. O jeho knize *Socialismus*, která vyšla už v roce 1922, Hayek

napsal: „Nejprve jsme si mysleli, že strašlivě přehání a že jeho tón je velmi útočný.“

Milton Friedman byl další velký ekonomický myslitel 20. století, vždy se usmíval a ke svým intelektuálním oponentům se choval zdvořile. Friedman mimo jiné napsal knihu *Kapitalismus a svoboda* a Hayek *Ústavu svobody*. Misesovy tituly se jmenovaly *Všemocná vláda* a *Antikapitalistická mentalita*. V rámci libertariánské trojky to byl on, kdo spojil síly se spisovatelkou Ayn Randovou.

V dnešní době ale mnohé Misesovy proklamace už nezní tak staromódně jako před pár dekadami. Ve své knize *Human Action* zdůraznil, že „lidské jednání“ je základním principem ekonomické a sociální analýzy.

Brutální Jižní Amerika

Názory na tohle všechno se pochopitelně budou lišit. Cowen sám přiznává, že o Misesovi přemýšlí více než dřív. Jeho rané knihy *Socialismus* a *Liberalismus*

jsou klasikou a jsou podceňované. Karel Marx a Bedřich Engels jsou také na Západě běžně citováni i ve slušné společnosti a rozhodně jsou bráni za seriózní myslitele.

Mises, navzdory některým excesům, byl rozhodně přesnější než oni. A také nemůže být – na rozdíl od Johna Maynarda Keynesa – obviněn z antisemitismu. Mises byl Žid, který uprchl před nacisty a byl celoživotním kosmopolitou.

Co se Latinské Ameriky týče, je Mises trzně orientovaným myslitelem, jehož region potřebuje. Ostré polemiky občas užitečně profižnou zamlžený politický diskurz. Friedmanova a Hayekova štedrost a noblesa vůči politickým oponentům možná nepředstavuje nejlepší strategii do prostředí notoricky brutální Jižní Ameriky. A některé Misesovy teze, jako třeba že hospodářská politika může být časem horší – to se v takové Brazílii docela potvrzuje. Stagnuje už velmi dlouho.

Autor je předseda správní rady IPPS